

SZAKBIBLIOGRÁFIA.

Szaklapjaink száma az év folyamán egygyel szaporodott, ugyanis 1896. szeptember hó 4-én indult meg a *Világosság* című hetilap, mely tartalmára nézve társadalmi agitatorius jellegűnek mondható.

Máskülönben a következő szaknyomtatványok láttak napvilágot 1896. évben. (Az öt első nem ebben az évben készült, ezeket csak pótlásképp közöljük.)

1. Emlékkönyv a könyvnyomdászat 100 évi fennállásának emlékünnepeyeről Pécssett. Kiadta 1872. október hó 13-án a Pécsi könyvnyomdászok egylete. 8-rét, 16 l.

2. A nyomdaipar az 1880-iki alsóausztriai iparkiállításon. Írta Bendtner József. Hivatalos jelentés az Országos Magyar Iparegyesülethez. (Különlenyomat a Magyar Ipar 1881. évi 1., 2. és 3. számaiból.) 8-rét, 37 l. Budapest, Pesti könyvnyomda-részvénytársaság. 1881.

3. Emlék Gaulacher Nándor úrnak, a Sauervein-féle könyvnyomda üzletvezetőjének és a Győri könyvnyomdászok társaság köre elnökének, nyomdász pályája félszázados jubileuma alkalmából. Győr, 1887. április 17. Az ünnepelt arczképével. 16-rét, 32 l. Sauervein-nyomda, Győr.

4. Benjamin Franklin. Sein Leben. Írta Schwartz Sándor, budapesti születésű bécsi nyomdász. 8-rét, 25 l. Franklin B. arczképével. Bécs, 1891. Oberhofer V. nyomása.

5. Emlékkönyv Szabó András ötvenéves nyomdásztsága alkalmából, a Kolozsvári Könyvnyomdászok Önképzőköre által 1894. évi szeptember hó 8-án Kolozsvárt rendezett jubileumi ünnepélyről. 24-rét, 18 l. Az ünnepelt arczképével.

6. A kolozsvári nyomdászat története. Írta Ferenczi Zoltán. Kiadja a kolozsvári ker. és iparkamara. Nagy 8-rét, VIII+120 l. Kolozsvár, Ajtai K. Magyar Polgár könyvnyomdája. 1896.

7. A magyar állam nyomdásztörténelmi térképe. Tervezte és magyarázó szöveggel ellátta Firtinger Károly. A millenium alkalmából kiadta a Könyvnyomdászok Szakköre. (Térkép-melléklettel.) Nagy 8-rét, 28 l. Budapest, 1896. Gelléri és Weisz nyomtatóműhelyéből. Ára 70 kr.

8. Geschichte der Buchdruckerei Carl Angermayers. Herausgegeben aus Anlass des fünfundzwanzigjährigen Principals-Jubiläums am 1. Juli 1896. Von Carl Angermayer jun. 8-rét, 14 l. Pozsony, Angermayer Károly könyvnyomdája. 1896. (Különlenyomat a Pressburger Zeitung 1896. július hó 1-i számából.)

9. Vogel Károly életleirása. 1896. márczius 22-én Kolozsvárt tartott ötvenéves nyomdászati jubileuma alkalmából. 8-rét, 7 l. Az ünnepelt arczképével.

10. Prohászka József életrajza. A nyomdászpályán működésének ötvenes emlékére írta s a Franklin-nyomda személyzetének ajánlja Ács Mihály. 4-rét, 18 l. Az ünnepelt arczképével. Budapest, 1896. Franklin-társulat nyomdája.

11. Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők egyletének 1895. évi számadási jelentése. (Magyar-német szöveggel.) 8-rét, XII+47 l. Budapest, Gutenberg-nyomda nyomása, 1896.

12. A Budapesti Hirlapszedők Köre 1895-iki évi jelentése. (Magyar-német szöveggel.) 8-rét, 23 l. Budapest, Gutenberg-könyvnyomda nyomása. 1896.

13. A Budapesti Typographia-Dalkör története rövid vázlatban és az 1896. évi június hó 28-án a II. ker. medve-utczai Fácán-vendéglő összes helyiségeiben tartott huszonöt éves főnnállása ünnepélyének műsora. 8-rét, 63 l. (Magyar-német szöveggel.) Budapest, 1896. Hornyánszky V. könyvnyomdája.

14. Emlékbeszéd. A Budapesti Typographia-Dalkör 25 éves főnnállásának ünnepélye alkalmával tartotta Lubik Zoltán. 8-rét, 7 l. Budapest, 1896. Nyomatott Heisler J. kö- és könyvnyomdájában.

15. Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás általános katalógusa. XVI. füzet. Szerkesztették: Mudrony Soma, az orsz.

iparegyesület igazgatója. Ráth Károly, a magyar kereskedelmi múzeum igazgatója. Micseh Endre, min. s.-titkár. XV. csoport. Papiripar. Sokszorosító-ipar. (A bevezetést írta dr. Gerő Lajos.) Egyedüli hivatalos kiadás. 8-rét, 52 l. Budapest, Kosmos műintézet kiadása és nyomása. 1896.

16. A Sajtó. Ünnepi kiadás a király ő felségének látogatása alkalmából, május hó 15-én. Kiadja: a kiállítás XV. csoportja. Szerkesztette: a Magyar Hirlap. Ívrét, 8 oldal. Nyomatott az ezredéves országos kiállítás XV. csoportjának pavillonjában felállított Wörner-féle körforgó-gépen.

17. Magyar Nyomdászok Evkönyve. XI. évf. 1896. évre. Szerkesztette: Gelléri Mihály. 8-rét, 173 l. Több műmelléklettel. — Tartalma: A könyvnyomtatás az ezeréves hazában. — A könyvpiacz csemegéiről. — A mi divatunkról. — Életkép a közelmúltból. — Praktikus találmányokról. — A színnyomás gyakorlati módjáról. — A sorok elhelyezéséről. — Rossz szokásainkról. — Régibb nyomdáink produkciójáról. — Az oszlopos szedésről. — Rézlénia-gyár Magyarországon. — Szakbibliográfia. — A tanuló a nyomdában. — Tanonczokról — főnököknek. — Mellékleteinkről. — Tudnivalók. — A magyar korona országainak könyvnyomdái. — Egyleti tudósítások. — A Pesti könyvnyomda-részvénytársaság nyomása. — Ára 60 kr.

18. Világosság. Megjelenik minden pénteken ívrétű féliven. Felelős szerkesztő és kiadó: Rothenstein Mór. Laptulajdonos: A könyvnyomdászok és betűöntők haladó-szervezete. Megindult 1896. szeptember hó 4-én. Minerva kő- és könyvnyomda. A Typographia című nyomdászlapnak ellenlábasa.

19. A budapesti könyvnyomdászok munkaidő- és munkadíj-szabályzata. Érvényes 1896. június 1-től 1899. június 1-éig. Aláírások: Hirsch Lipót, Buschmann Ferencz, Brózsa Ottó, Schlesinger Vilmos, dr. Gerő Lajos, dr. Gelléri Gyula egyleti jegyző, Neuwald Illés, Krammer Lipót, Dezső Ferencz, Neuhausler Vilmos, Jászai Samu, Téri Sándor, Krausz Soma, Brucker Lipót. Budapest, 1896. május hó 31-én. 8-rét, 8 l. Gutenberg-nyomda.

20. Válaszirat a kolozsvári, gyulafchérvári, deési és szamosújvári könyvnyomda-tulajdonosoknak a Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamarához benyújtott memorandumára. Írta: L. J. Nagy 8-rét, 8 l. Nagy-Enyed, Cirner és Lingner. 1896.

21. Ólombetük világa. Történetek a betűszekrény mellől. Írta Kósa (Kosovitz) Rezső. 8-rét, 163 l. Budapest, Robicsek Zsigmond kiadása. 1896. Pátria-nyomda. Ára 1 ft.

Időszaki folyóiratokban megjelentek : A *Vasárnapi Ujság* 11. számában, 1896. márczius hó 15-én : Öreg nyomdászok a sajtószabadság első termékeiről, írta Ács Mihály ; — az *Ébresztő* című ref. néplapban, Nagyváradon, márczius hó 29-én : Multak emléke. Könyvnyomdák a reformáció két első századában, írta Keszi Hajdú Lajos.

A Pécssett 1872. október hó 13-án tartott nyomdász-ünnepélyen a következő, szintén nyomtatásban megjelent emelkedett hangú költeményt szavalták el :

Emlékköltemény a pécsi könyvnyomdászok századéves ünnepélyére.

Ünnep van itt ma, kettős és nagy ünnep,
A csarnok díszjeléből olvasom ;
De még inkább a századok könyvéből,
Mely átvilágol börtönön, vason !
Ezt olvasom lelkennek néma lapján,
A mely ez ünnep fényivel rokon ;
Igen, rokon ! mert eszme és a lélek
Halhatatlanságra nézve hű testvérek !

Mert itt nem a mulandó századoknak
Van nyújtva fényes égő-áldozat,
Idő vagy ország nem határol eszmét,
Mert egy *világé* lett a gondolat :
Leszegni szárnyait a röpke szónak,
Hogy az — betűkbe kötve — fenmarad
S azokban ég az eszme századokra
Olthatlanul, mint Mózes csipkebokra !

Elöttem látom a sötét világot,
Mely vasban él s meg is hal általa ;
Sisakja rostján nem hat át a napfény :
Ez volt a vaksötétség rémkora !
S a kardvasak közül — szerény homályban
Mint egykoron a Messiás maga —
Egy férfiú kél — fegyver sincs kezében —
S világot gyújt a század éjjelében !

S miként a nap, a bibor bölcsejéből
 Aranyfürtökkel ékesen kikél,
 Először bérczek ormain ragyog csak
 S még lenn a völgyben zúg az éji szél...
 S már fenn a bércezen a pacsirta-költő
 Hymnust dalol kelő nap fényinél,
 Lenn a mezőn mély csend, köd és homály van
 S mély álmodat alszik a virány magában...

Így kelt a fényes felvilágosulás
 Nem érthető meg az egész világ —
 Először csak a bércz gyanánt magasló
 Nagy szellemekre hinté sugarát.
 S midőn még szunnyadott mindűtt a szellem,
 Ők annak értelményét felfogák,
 Apostolokká, hirdetőkké lőnek
 Hajnalfényéül a jövő időeknek.

S a terjedő fény elrepült felettünk
 S a Kárpátoknak ormán fennakadt,
 Ébredt a hon egy fényes, új világra
 A nagy, a hős, a bölcs Mátyás alatt!
 S a melyeket kardvas nem törhetett le :
 A *sajtó* törte szét a lánczokat,
 A három bérez és négy folyó honában
 Szellemharczokra híva fel szilárdan!

Hol annyian felfogták a nagy eszmét,
 E város sem maradt el vesztégen ;
 Hajlékot ad a *sajtó* műhelyének
 S terjeszti hírét völgyön és hegyen !
 — *Száz éve* most, hogy lángol a szövetnek
 S még ezredig fog égni fényesen,
 Mert még e város multját nem feledte,
 Melyhez nevét egy *Nagy Lajos* kötötte !

Fel hát ! legyen ez ünnep díszé méltó
 A századévhez, melyet ünnepel ;
 A városhoz, mely díszet szerzett nevének,
 Midőn ez eszmét hűn karolta fel.
 Legyen méltó a korhoz, melynek atyja
 A *sajtó* éltető betűivel,
 Méltó *felvilágosulás* szelleméhez,
 Mit *állalunk* ma minden szellem érez !

E hatásosan és szépen megírt ódának *dr. Váradi Antal* nagynevű írónk a szerzője. Most, 1897-ben, huszonöt évvel annak első ízben történt elszavalása után, időszerűnek találjuk azt itt a mai nyomdász-közönségnek bemutatni.

* * *

Hogy e szakbibliográfia minél teljesebb lehessen, felkérjük az Évkönyv minden olvasóját, hogy ha kezökbe kerül valamely oly nyomtatvány, a melyet e helyen megemlíteni érdemes, küldjék be azt a Grafikai Szemle kiadóhivatalába.

F. K.